

# SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA 9

---

DOM RODZINNY 13

---

*Boże Narodzenie 1837: trzech urzędników królewskich poświadcza narodziny – Mała księżniczka w „białym buduarze” – Matka: królewska córka króla, ojciec: bogaty dziedzic – Szczęśliwe i traumatyczne dzieciństwo – Obowiązki aż do wyczerpania – Drakońskie metody wychowawcze – Pewna siebie boczna linia rodu Wittelsbachów ma zostać zbliżona do rodziny królewskiej – Ludwika musi poślubić „kochanego kuzynka” – „Naucz się siebie kochać” – Kontrakt małżeński z klauzulą rozwodową – Ojciec Elżbiety: bogatszy od króla – Najpiękniejszy pałac w Monachium – Wspaniałe apartamenty i królewski dwór – Dwór rodziców cesarzowej Elżbiety – Uroczystości w pałacu Maksa: szampan i morze kwiatów – Najpopularniejsi gospodarze w Monachium – Bogate dziedzictwo prowadzi do zmian – Księżę wyrusza na wschód*

*Młody Abisyńczyk umiera w pałacu Maksa – Apartamenty reprezentacyjne w pałacu pustoszej – Ojciec się przeprowadza – Pomiędzy sztuką a wieczorami w męskim gronie – „Eliza” doświadcza dwóch różnych światów – Oddzielnie przy stole, ale razem w sypialni – „Egoista, którego serce prawie nie mówi” – Matężństwo, na którym zyskuje status – „Skłonność do niewiarygodnej tyranii” – Kobięca bezradność – Szczęśliwe dzieciństwo? – Problematyczne źródła – Bajkowe pobyty w Possenhofen – Burzliwe czasy – Cztery ważne guwernantki – Przygotowanie do „kobięcych” zadań – Podwieczorki i „małe tańce” w sali z freskami – Elżbieta nie uczy się greki – Robótki ręczne, rysunek, wiersze – Elżbieta jako zapalona autorka listów – Dni w domu są policzone – Można rozpocząć poszukiwania męża*

*Suknia opowiada o zaskakujących zaręczynach – Możliwość zawarcia małżeństwa w wieku piętnastu lat – Bierzmowanie jako sygnał dla zalotników – Matka szuka męża – Niedoceniane sieci kobiece – „Szelest krynolin” – Udany biznes małżeński siostr z domu Wittelsbachów – Obrębek spódnicy przesuw a się ku dołowi, a włosy ku górze – Niezbyt udana wizyta w Dreźnie – Nie dość ładna? – Zdjęcie nastolatki – Młodzieńcze burze uczuć – Budzące się piękno – Podróż do Ischl – W letnim upale na zakurzonych drogach – Nagła zmiana planów – Pęk róży w czarnej sukience – Miłość od pierwszego wejrzenia – Decydujące dwadzieścia cztery godziny – Szybka propozycja małżeństwa – Po raz pierwszy sam na sam – Gorące tzy – Nieśmiałość jako pożądany urok – Trudne wpływy – Największy triumf prowadzi do utraty córki – Lęk przed przyszłością – Niezwykła suknia balowa*

*Skarby i morskie zwierzęta dla narzeczonej cesarza – Dwór poszukuje kąpielowej dla przyszłej cesarzowej – Garderobiana idzie na zakupy za trzysta tysięcy guldenów – Trzy kobiety i jedno wiano – Kto wyposaży Elżbietę w diamenty? – Kontrakt małżeński jako duplikat – Matka zwiększa posag – Pierwsze obowiązki reprezentacyjne – Nieprzyjemny list oburzonego arcyksięcia – Codziennosc narzeczonej – „Wszystkie oczy zwrócone na Sisi” – Odjazd – Przyjazd do malowniczej wioski – Pierwsze spotkanie rodzinne – Krewni mogą się oddalić – Przyjazd do Wiednia – Wieczorna ceremonia ślubna bez tłumy gapiów – Ślubny tren i gałązki mirtu – „Tak” w huku kanonady – Nieśmiała panna młoda dzielnie wytrzymuje przyjęcie weselne – Oświeceni w noc poślubną*

*Kiedy ustanie miesięczka – Łoże małżeńskie nie jest strefą prywatną – Presja, by wydać na świat następcę tronu – Uroczyste oświetlenie dla nowej cesarzowej – Wzmocnienie z dworskiej cukierni – Festyn jako kwestia polityczna – „Młodym nie powinno się przeszkadzać” – Miesiąc miodowy? Séjour w Laxenburgu – Spontaniczne wyrazy sympatii są passé – Para cesarska zawsze potrzebuje „decorum” – „Mit Sisi” czy typowe życie księżniczek? – Trauma rozstania na europejskich dworach – Jak spędza dzień nowa cesarzowa? – Samotna wśród seniorów – Zawsze poślubia się rodzinę – Arcyksiężna Zofia: matriarchini, siła napędowa i rodzinna menadżerka – „Słaba kobieta”? – Problematyczne źródła – Dziennik z autocenzurą – Śniadania, podwieczorki i kolacje zawsze en famille – Nie wyklucza się święty – Cesarzowa może iść „z tyłu” – Drobne gesty jako manifestacja władzy – Kto ogłasza ciążę?*

---

## SEKRETARZ CESARZOWEJ 167

---

Cieźarna cesarzowa w drodze do Ischl – Chłodne napoje i pokojówki – Bunt służby – Leopold Bayer, sekretarz dworu cesarzowej – Centrum dowodzenia mikrokosmosem Elżbiety – Pozycja „kanapki”: między pochlebstwem a rozkazem – Szlachetne pochodzenie ważniejsze niż doświadczenie – Pieczęć cesarzowej i strażnik – Filantropia jako najważniejsze zadanie cesarzowej – Wdowy, sieroty, ubogie córki: petycje – Upominki są częścią działalności – Zła reputacja? Natychmiast odrzucony! – Elżbieta udziela licencji dla swojej „marki” – Młodsza siostra „cesarsko-królewskiego dostawcy” – Handlarze damską galanterią i cukiernicy – Żaden oszust się nie prześlizgnie – Sekretarz bierze służących pod swoje skrzydła – Służba chodzi głodna – Kto się zajmie praniem? – Malownicze położenie willi cesarskiej staje się problemem – Sekretarz Elżbiety daje przykład

---

## DORASTANIE 187

---

W nowej willi cesarskiej – Zmienne nastroje Elżbiety – Ludwika nie chce się spotkać – Dolegliwości ciężowe – Gdy silna ręka wyjeżdża – Cesarzowa i lokaj robią, co chcą – Młodzieńcze huśtawki nastrojów i zmiany hormonalne – Narodziny pierwszego dziecka – Cesarz każe strażnikom się oddalić – Salwy armatnie czy nocny spokój wiedeńczyków? – Chrzest bez matki – Dziecko nie może wypaść z becika – Ochmistrz jak akwizytor – Osiem dni bez czesania w połogu – Aja z wielkim sercem i małym doświadczeniem – „Baby”, cudowna dziewczynka – „Cicha” miłość Elżbiety do dziecka – Depresja poporodowa na dworze – Wizyta w ojczyźnie i obowiązki reprezentacyjne – Stres podczas drugiej ciąży – Pierwsze oznaki rewolucji w pałacu – Cesarz popiera Elżbietę – Trudne relacje – Częściowe zwycięstwo i udane występy publiczne – Elżbieta zaczyna adaptować się na dworze

---

## — TRAUMATYCZNE DOŚWIADCZENIA 223 —

---

Ofensywa uroku na Węgrzech – Ani chwili wolnej: najbardziej uciążliwa podróż służbowa cesarzowej – Dziesiątki walizek i noc na jachcie – Zofia i Gizela podążają za rodzicami – Parady, przyjęcia i kolacje – „Napady od głowy” Gizeli – Choroba Zofii – „Możecie sobie wyobrazić, jak cierpimy z Sisi!” – Poprawa – Telegram do rodziców i tajemniczy raport lekarski – „Baby” umiera – Czy Elżbieta była nakłaniana do wyjazdu? – Cesarzowa musi zostawić zmarłe dziecko na Węgrzech – Rodzice optakują inaczej – Kiedy wreszcie pojawi się następca tronu? – „Nieludzkie okrzyki” i „obserwator gwiazd” – Elżbiety nie obchodzą jej sukcesy – Zespół stresu pourazowego – Lęki separacyjne powracają – „Nawet sobie nie wyobrażasz, jak bardzo jest wycieńczona” – „Lodowata atmosfera” i brak wpływu – „Odpoczynek” od dworu i rodziny – Świetny lekarz, ale brak jednoznacznej diagnozy – Eskalacja konfliktów – To nie „ucieczka”, lecz pozwolenie na podróż – Elżbieta „rozczarowuje” cesarską rodzinę i dwór

---

## PRZEŁOM 253

---

Sekretarz Elżbiety wyrusza na Maderę – Elżbieta wybiera willę Quinta das Angústias – Nieograniczona akredytywa i pomoc od domu bankowego Rothschild – „Nie osądzaj jej zbyt surowo” – Brak statku dla cesarzowej – Luksusowym jachtem królowej brytyjskiej na atlantycką wyspę – Elżbieta po raz pierwszy podróżuje z kozami – Sztorm! – Ponury nastrój, nuda i ciężka praca – Austriacka choinka na Boże Narodzenie – Rejs przed powrotem do Wiednia – Ogromne koszty podróży – Ciężka choroba płuc – Z meblami ogrodowymi na Korfu – Kłótnia, płaczący cesarz i siostra Elżbiety – Nie Wiedeń, lecz Wenecja – Nowa choroba – „Ciągłe niedołęstwo”? – „Puchlina wodna” i obrzęki – Powrót do Wiednia – „Olśniewające, kwitnące, zdrowe piękno, po tylu nieszczęściach” – Holistyczne metody leczenia – Dojrzała kobieta po trudnych latach – Koniec manipulacji

---

## POŚŁOWIE 295

## PODZIĘKOWANIA 299

## SPIS ŹRÓDEŁ I LITERATURY 301

## PRZYPISY 307